

Živočišná výroba neztrácí na významu

Borovany jsou město ležící sedmnáct kilometrů jihovýchodně od Českých Budějovic, asi osm kilometrů severně od města Trhové Sviny. První zmínky o Borovanech pochází již z roku 1186. Žije zde zhruba 2900 obyvatel. Zemědělské obchodní družstvo Borovany, které tu sídlí, hospodář na výměře 2600 hektarů zemědělské půdy, z nichž je 1580 ha orné a 1020 ha připadá na trvalé travní porosty. Zabývá se klasickou zemědělskou produkcí zahrnující rostlinnou a živočišnou výrobu, v přidružené výrobě provozují lakovnu.

Jana Velechovská

Na orné půdě se podle předseď družstva Ing. Jana Kouby pěstují především obilniny, pšenice ozimá zaujímá 430 až 460 hektarů, triticele ozimé je na 120 až 130 hektarech a ozimým ječmenem je oseto mezi 150 a 160 hektary. Řepka se pěstuje na výměře 250 ha, kukuřici využívá většinou na siláž, výjimečně částečně na zrno patří 270 až 290 hektarů.

„Nemáme příliš kvalitní půdy, proto zvláště dbáme na jejich vyhnojení organikou, a to jednou za dva roky. I díky tomu se můžeme pochlubit výnosy přesahujícími průměr České republiky, například u pšenice i triticele dosahujeme dlouhodobě zhruba 6,8 tuny na hektar, ječmen dává 6,5 tuny a řepka 3,7. V loňském roce jsme dosáhli rekordních výnosů, například u pšenice to bylo 7,7 t a u řepky 3,9 t z hektaru,“ informoval Ing. Kouba.

Vzhledem k chovu skotu zaujímají značnou část výměry také víceleté pícniny na orné půdě, především se jedná o jetelotrávy. Pro skot slouží i trávy z lučních porostů, o které se v podniku také náležitě starají, hnojí je, případně obnovují.

Ke každému středisku v podniku náleží silážní jámy, někte-

ZOD Borovany chová v mléčném systému šest stovek českých strakatých krav Foto Jana Velechovská

V podniku je i stádo masného skotu, většinou jsou to kříženky charolais x masný simentál Foto archiv podniku

ré z nich jsou jen čtyři roky staré. Jak komentuje předseda družstva, silážování musí být perfektně zvládnuté. Ke kvalitě výsledné píce pomáhá i konzer-

vování přípravkem Labacsil Duo od firmy Sano.

Živočišná výroba

„Toto odvětví podle předsedy podniku neztrácí na významu. Nejen že nám pomáhá zvyšovat úrodnost a vododržnost půdy, ale přispívá nemalou měrou i do podnikové pokladny, zhruba 75 procenty,“ konstatuje Ing. Kouba.

V podniku najdeme celkem 800 krav, z toho 600 dojníc plemene české strakaté a 200 masných matek – kříženek charolais a masného simentála. Ve stavu je aktuálně i 140 mléčných a 147 masných telat, 678 jalovic do dvou let, 72 vysokobřezích jalovic (61 mléčných a 11 masných) a 553 býků ve výkrmu.

Na středisku Borovany jsou ve dvou halách ustájeny produkční krávy a do jedné je situována porodna spolu se sekci zaprahých krav. U porodny je k dispozici malá rybinová dojírna pro získávání mleziva.

Na této farmě najdeme také telata ve stovce venkovních individuálních boxů a deseti skupinových boudách. Po odstavu se jalovičky přesouvají do Radostic, kde stráví čas od zhruba třech měsíců do dvou let věku, tedy zhruba do 5. měsíce březosti. Poté se vrací zpět do Borovan.

Býčci putují na farmu Třebeč, kde mají podle fáze výkrmu k dispozici tři stáje. Krávy bez tržní produkce mléka jsou roz-

děleny do čtyřech stád a dvou středisek se zimovištěm. V Mladošovicích jsou kromě matek i roční jalovice, v Šalmanovicích dvouleté.

Jak komentuje hlavní zootechnik Ing. Ondřej Kubala, z původního stáda plemene charolais se kvůli obtížným porodům kříží na plemeno masný simentál.

Další činností podniku je výkrm brojlerů, pro něž jsou k dispozici čtyři haly, dvě starší po 11 000 kusech a dvě novější, po 50 a 78 tisíc kusů.

Odchov telat a jalovic

V této oblasti ZOD Borovany spolupracuje se společností Sano, konkrétně s MVDr. Václavem Hůlkou. Jak se shoduje hlavní zootechnik s odborným poradcem, tato kategorie je budoucností stáda a pokud se napáchat chyby v odchovu, je nemožné je později napravit.

U čerstvě narozených telat se důsledně dbá na včasné napojení první dávkou kvalitního mleziva, nejlépe do dvou hodin v množství dva litry. „Jen tak jsou telata dostatečně imunitně chráněna,“ konstatoval MVDr. Hůlka a dodal, že stejně pečlivě se k napájení musí přistupovat celou dobu odchovu.

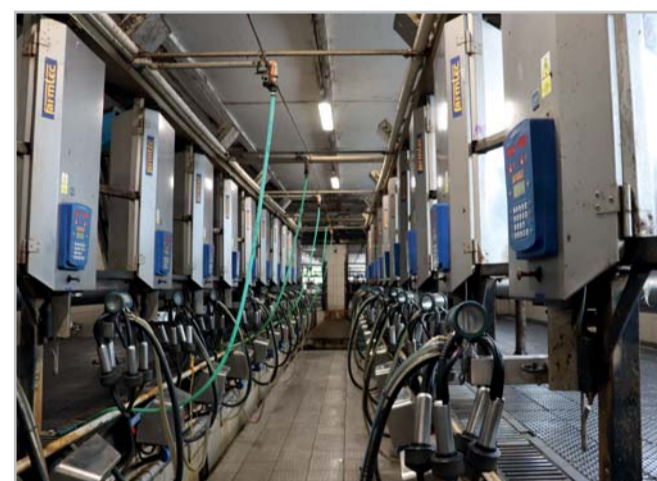
Mlezivové období trvá pět dní. V podniku mají zavedený systém kontroly kvality kolostra. Pokud kvalita mleziva není dostatečná, přidá se do kolostra přípravek Cotosan Plus®. Ten obsahuje

Na odchov telat se v chovu klade značný důraz Foto Jana Velechovská

Od šestého dne života dostávají mláďata mšlí starter v miskách Foto Jana Velechovská

Rybinová dojírna s kapacitou 24 míst podojí tisíc krav denně Foto Jana Velechovská

imunoglobuliny z kontrovaného kolostra prvního nádoje, které posilují obranyschopnost telat a chrání je před život ohrožujícími nemocemi. Speciální protilátky proti E. coli, rota- a coronavirům, klostridiím a parainfluenze pomáhají telatům bojovat s průjemovými a respiračními onemocněními. Vitamíny A, E, C a beta-karoten posilují imunitní systém a zvyšují odolnost telat. Hroznový cukr jako rychle dostupný zdroj energie vyrovnává její deficit ve stresových situacích. Probiotika obsažená v přípravku regulují střevní mikroflóru a eliminují choroboplodné zárodky z trávicího traktu.

Po skončení mlezivového období přecházejí telata na krmení nativním mlékem v množství tři litry dvakrát denně. Toto mléko je okyselené produktem Acidosan®. Ve věku 21 dní se začíná krmit mléčnou krmnou směsí Sano-lac Sprint® dvakrát denně po čtyřech litrech. „Jedná se o vysoce kvalitní okyselenou náhražku se 40% podílem sušeného odstředěného mléka, jejíž podávání naplňuje náš koncept intenzivního odchovu telat,“ podotkl zástupce společnosti Sano a připomněl, že od šestého dne věku se pro rozvoj bacheru telatům zkrmuje starter typu mšlí. MVDr. Hůlka dělá pravidelné, velice podrobné kontroly napájení telat a ověřuje

Na úspěšném podniku spolupracují Jana Motyková ze společnosti Eurofarm, hlavní zootechnik Ondřej Kubala a Václav Hůlka z firmy Sano (zleva) Foto Jana Velechovská

Telata do odstavu mají k dispozici venkovní individuální boxy, následně se přesouvají do skupinových Foto Jana Velechovská

tak správnost a dodržování Sano konceptu odchovu telat.

Po odstavu pak telata dostávají slamnatý starter, postupně také TMR od vysoce produkčních dojníc a seno. Od čtvrtého do devátého měsíce věku přijímají jalovice, přesunuté do teletníku v Radosticích, siláž, travní nebo jetelotravní senáž a zhruba jeden kilogram jaderné směsi. Ve věku mezi devíti a 16 měsíci se jim navyšuje dávka senáže na úkor kukuřičné siláže a dostávají také více sena, aby nezatloustly. Kondici zvířat MVDr. Hůlka s Ing. Kubalou pravidelně kontrolují. Jalovice se váží při odstavu a před první inseminací.

Ve třetí fázi, mezi 17. a 24. měsícem stáří, by už měly být jalovice březí. Do jejich krmné dávky se zařazuje senáž, seno a sláma,

jaderná směs se nekrmí, pouze minerálněvitaminózní přípravek Calprosan®.

Jak se shodují Ing. Kubala s MVDr. Hůlkou, jalovicím velmi prospěl přesun do moderních ustájovacích prostor ve středisku Radostice.

Problém není ani s reprodukcí, jalovice jsou díky monitorovacím obojkům inseminovány v optimálním termínu a březnou. Po porodu v průměru nasazují mezi 28–31 kg mléka a laktaci uzavírají v průměru na 7500 kg mléka.

Od února se ZOD Borovany zapojilo do projektu Svazu chovatelů českého strakatého skotu Cattle Genom, tedy plošného genomování plemenic. U špičkových jalovic také rozjeli embryotransfer, sexované sperma ale nepoužívají. Jak komentuje

hlavní zootechnik, cenné jalovíčky si nechají do obratu a býčci zajímaví plemenářskou organizací. „Vyšší užitkovost tak bude nevyhnutelná,“ usmívá se.

Dojírna s limity

Stádo českého strakatého skotu v Borovanech dojí v průměru 8400 kilogramů mléka s obsahem tuku na úrovni 4,11 % a bílkovin 3,48 procenta. Počet somatických buněk se pohybuje okolo 200 000 na mililitr suroviny. Jak komentuje zástupkyně společnosti Eurofarm Systems, s. r. o., Jana Motyková, v chovu se naráží na limity dojírny rekonstruované v roce 2011. Dojírna je rybinová s rychlým odchodem pro 2 x 12 plemenic, dojí v jámě ale moc místa nemají. „Musíme si uvědomit, že se zde dojí dvakrát denně 500 krav,“ uvedla Jana Motyková. „To ale neznamená, že se nesnažíme situaci zlepšit, jak to jde,“ dodává s poukazem na aktuální snižování podtlaku dojířních strojů, které musí být postupně, aby si krávy, tedy spíše jejich mléčné žlázy, stačily zvyknout. „Ke zjištění, zda stávající postupy dojení jsou dostatečné pro správnou přípravu vemene, pomáhá měření přístrojem Lactocorder,“ informovala poradkyně.

Standardem je také dezinfekce struků před dojením přípravkem Calgonit ER Soft i po něm (v zimě se používá Calgodip Amadine Film, v létě Calgodip Kamille Blue), používání gumo-

V nové stáji v Radosticích mají jalovice komfort

Foto Jana Velechovská

vých rukavic a papírových jednorázových utěrek. „Velmi důležitá je také správná stimulace vemene,“ upozorňuje Jana Motyková na jeden z bodů pravidelného školení dojířů. Součástí práce zástupců společnosti Eurofarm v chovech je také proměňování parametrů dojířní přístroj Vacuscope, vypracování faremních protokolů a kontrola jejich dodržování. „Tedy eliminace provozní slepoty,“ usmívá se zástupkyně firmy Eurofarm.

„Problematiku mastitid rozhodně nepodceňujeme,“ komentuje hlavní zootechnik a vypočítává: po každém zánětu se přeměňuje počet somatických buněk. Mléko z napadených čtvrtí se kultivuje, a na základě výsledků se určí léčba. Při zaprahování se postupuje podle informací

o jednotlivých kravách. Pokud je z hlediska somatických buněk bezproblémová, je zasušená pouze intramamární zátka. Pokud vykazovala v laktaci vyšší obsahy somatických buněk, provede se test na přítomnost mikroorganismů ve vemeni. Pokud je pozitivní, léčí se vhodně zvolenými antibiotiky. Když je negativní, stačí opět intramamární zátka.

U plemenice, která má opakovaně záněty, vysoké počty somatických buněk a více léčení v jedné laktaci, se uvažuje o vyřazení z chovu.

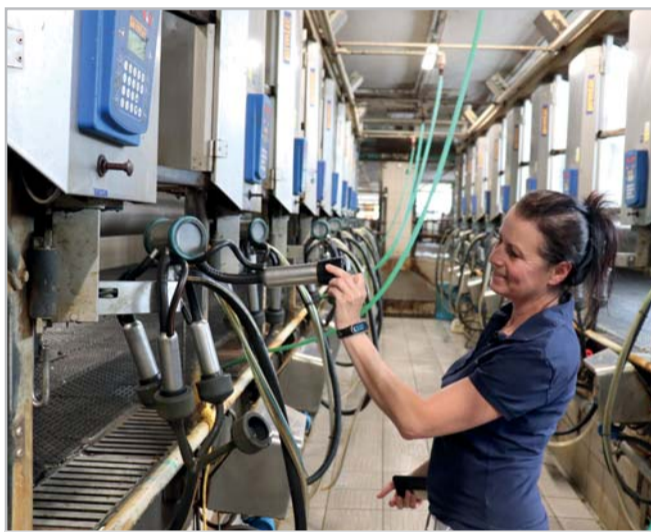
Ing. Kubala s Janou Motykovou se těší, až přijde dojírna na řadu z hlediska investic. „Nedávno se dělaly stáje pro jalovice, nyní je potřeba vyměnit tanky na mléko. Musíme postupně, jinak to nejde,“ komentuje hlavní

zootechnik a dodává, že jedno z vylepšení dojírny určitě bude zavedení mezidezinfekce, která zde aktuálně z technických důvodů chybí. „To povede ke snížení infekčního tlaku, tedy i počtu somatických buněk a zánětů,“ těší se zástupce ZOD Borovany.

Kontakt na firmy:

Sano–Moderní výživa zvířat, s. r. o.
MVDr. Václav Hůlka
Tel.: 602 554 208
E-mail: vaclavhulka.jr@sano.cz
www.sano.cz

Eurofarm Systems, s. r. o.
Jana Motyková
Tel.: 603 947 013
E-mail: jana.motykova@eurofarm.cz
www.eurofarm.cz

Jana Motyková kontroluje kvalitu strukové návlečky Foto Jana Velechovská